

Crisis Theologica

In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi controversiæ,
subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Crisis Theologica - In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi
controversiæ, subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Casnedi, Carlo Antonio

Ulyssipone, 1712

Sectio Secvnda. Tertia, & quarta ratio à priori.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84796](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84796)

SECTIO II.

Tertia, & quarta ratio à priori.

§. I.

Quia nulla prorsus datur lex obligans in incertis ad iudicium directum.

SUMMARIUM.

*Excepta materia fidei, nulla datur lex obligans ad iudicia directa, n. 44.**Etsi fidei actus sint inevidentes, sunt certissimi; at omnes naturales inevidentes sunt incerti, n. 45.**Immo actus fidei est connexus essentialiter cum veritate logica, & certus de eadem; non ita actus naturales inevidentes, n. 46.**Non quidquid est in actu fidei directo, est in reflexo; at quidquid est in actu naturali directo incerto, est in reflexo, & quidem perfectioni modo, n. 47.**Sicut repugnat lex obligans directe ad peccatum materiale voluntatem, ita intellectum ad errorem materiale, n. 48.**Media pars DD. contradicentium obligaretur errare, ibid. & n. 49.**Ex hoc quod simus liberi suspendere omne iudicium etsi moraliter certum, inferitur nullam dari legem de iudicio directo, n. 50. 51.**Alia rationes pro tali non lege, n. 52.**Lex non clara non est lex, aut utrumque fus, n. 53.*N.
44.

Arguo 1. quia omnis obligatio est ab aliqua lege, ut constans est; sed nulla datur lex non tantum certa, sed ne probabilis quidem, quia teneamur in hinc inde post accuratum veritatis examen adhuc incertis ad iudicium directum de veritate; ergo nulla datur obligatio ad tale directum de rei veritate formandum iudicium, ne formaliter peccemus, vel ut honeste formaliter operemur. Minor probatur, tum quia si datur talis lex, allegetur; tum quia nullibi, praterquam in materia fidei, inevidenti quidem, non tamen incerta, immo certissima, datur præceptum, aut lex obligans ad directum de veritate iudicium: nam sola fides Divina obligat ad actus directos, inevidentes quidem, non tamen incertos, immo certissimos; alibi autem, ne quidem vestigium reperire est alicujus præcepti, aut legis obligantis ad iudicia directa, ne quidem inevidentia, multo minus incerta, antequam operemur; ergo supposititia est prorsus obligatio formandi iudicium directum inevidens, & incertum, antequam operemur; sed omne iudicium subjectivè probabile, aut probabilius,

aut moraliter certum est semper inevidens, & logicè incertum, seu est incertum de conformitate sui cum objecto, ut est in re; ergo nulla datur obligatio ad illud formandum.

Confirmo 1. quia eatenus datur præceptum Fidei Divinæ obligans nos ad actus directos inevidentes; quatenus iidem inevidentes Fidei Divinæ actus sunt ex toto certissimi, & omnino infallibiles, & prorsus veri, utpote procedentes à principio supernaturali essentialiter conjuncto cum veritate objecti, ut est in re: ergo ex opposito, cum nullus detur actus naturalis inevidens, qui non sit logicè incertus, & qui non possit non esse falsus, (quilibet enim potest esse falsus, etiam non quilibet sit falsus) nulla datur lex obligans ad concipiendos eos actus naturales logicè incertos; sed omne iudicium probabile, probabilius, aut moraliter certum est semper logicè incertum de veritate speculativa sui objecti; ergo nulla datur lex obligans ad dicta iudicia directa formanda.

Confirmo 2. quia inevidentia, quæ Fidei Divinæ competit, talis est, ut sit indispensable cum veritate logicæ, (quale enim est objectum in actu fidei, tale est in re; & e contra, quale est in re, tale est in actu Fidei Divinæ) sed etiam est indispensable connexa cum certitudine veritatis logicæ objecti credendi, immo ea inevidentia ideo relinquatur, ut Fidei Divinæ actibus competat ratio meriti: ex opposito omnis inevidentia actibus naturalibus competens talis est, ut nec sit infallibiliter connexa cum veritate logica, & multo minus cum certitudine veritatis logicæ sui objecti; quin omnis inevidentia in actibus naturalibus est connexa cum incertitudine veritatis logicæ; quilibet enim actus naturalis inevidens est indifferens ad veritatem, & falsitatem logicam, seu ut sit, aut non sit conformis objecto, ut est in re: omnis enim naturalis certitudo à sola evidentia oritur: (loquor de certitudine speculativa, quæ oritur ex merito objecti, aut lumine, sub quo proponitur, non de affectiva, quæ à voluntate derivatur) ergo sicut æquum est, ut detur præceptum fidei supernaturale obligans nos ad directos, & inevidentes actus fidei supernaturales; nam tale præceptum obligat nos ad actus supernaturales certissime veros, etiam inevidentes de veritate objecti credendi; ita æquum prorsus est, ut nulla detur lex obligans nos ad formandos actus directos naturales inevidentes, utpote quia omnes, & quicumque sunt indifferentes ad falsitatem, & veritatem, & omnes, & quilibet certitudinem veritatis sui objecti destituti.

Con-

N. 47. Confirmo 3. quia non quidquid est in actu inevidenti directo fidei supernaturalis, est in actu reflexo; nam in hoc actu directo, *Credo Verbum esse incarnatum*, est ratio meritorij, & liberi; & est essentialis connexio cum veritate objecti, ut est in re; at in hoc actu reflexo, *Est evidenter credibile Verbum esse incarnatum*, est detur evidentia de credibilitate objectivâ, nulla tamen datur ratio liberi, nec meritorij; immo minor est certitudo naturalis ejus actus reflexi, etsi evidētis, quàm sit certitudo supernaturalis ejus actus directi, etsi inevidentis, ut docent communiter T. T. & nos cum illis in *Tract. Fidei*: e contra comparando judicium naturale directum inevidens, & incertum cum judicio naturali reflexo, & evidenti, nil prius perfectionis est in actu directo, quod non sit longe eminentius in reflexo: in hoc enim actu directo subjectivè probabilis, aut probabiliori, aut moraliter certo, *Licet die festo pictura*, etsi detur, quod sit verus, non tamen est essentialiter verus, immo potuit esse falsus, cum de se indifferens sit ad verum, & falsum. Rursus in eo actu nulla est certitudo veritatis logicæ, ob dictam indifferentiam: at in hoc reflexo, *Est probabile picturam die festo licere*, datur tum veritas logica, tum certitudo, & evidentia dictæ veritatis, seu essentialis connexio cum veritate sui objecti, nempe ipsa probabilitate objectivâ: ergo jure merito datur lex obligans ad formandos directos, & inevidentes actus fidei supernaturalis; & jure merito nulla datur lex obligans ad formandum ullum actum directum naturalem inevidentem, & incertum.

N. 48. Arguo 2. Implicat lex obligans voluntatem directè ad peccatum materiale, nam talis lex obligaret directè voluntatem ad turpitudinem: ergo implicat lex obligans directè intellectum ad materiale errorem. Antecedens constat: Si enim Adversarij contra admistum à nobis licitum cujusque opinionis certò probabilis usum arguunt ex hoc principio, ipsis certo, nobis tamen falso, quod detur lex obligans vitare omne peccatum materiale, etsi prudenter negatum esse tale; quanto magis verum saltem erit illud antecedens, quod repugnet lex obligans directè ad peccatum materiale? Consequentia autem probatur paritate antecedentis: Non minus enim intellectum inscit error materialis, quàm voluntatem culpa materialis: ergo si repugnat lex voluntatem obligans directè ad culpam materiale, & ad summum ex hypothesi, quod ea culpa materialis negetur, dari potest lex obligans ad illam;

Tom. III.

tunc autem non directè, & per se, sed ex hypothesi, quod prudenter negetur, ea lex obligat; equè repugnabit lex obligans intellectum directè ad errorem materiale, sed ad summum per accidens, & ex hypothesi, quod negetur talem actum esse errorem materiale. Sed si datur obligatio formandi semper, etsi in rebus incertis, judicium directum de veritate opinionis, ne formaliter peccemus, aut ut honestè formaliter operemur, quamvis illud judicium directum supponatur moraliter certum, aut probabilius, aut probabile, datur lex obligans directè intellectum ad errorem materiale concipiendum: ergo ne formaliter peccemus, aut ut honestè formaliter operemur, nulla datur lex obligans ad formandum semper judicium directum de veritate opinionis, aut de honestate actionis. Minor subsumpta probatur: Ut enim frequenter dixi, ex Doctoribus invicem contradicentibus media pars errat, quamvis utraque supponat propriam opinionem esse sibi non tantum probabilem, sed probabiliorē, & aliquando moraliter certam: igitur media pars obligatur directè, & per se ad errorem materiale concipiendum. Consequentia probatur; quia utraque pars directè, & per se obligatur formare judicium directum de veritate opinionis, & honestate actionis, ne formaliter peccet, aut ut honestè formaliter operetur, ut volunt Adversarij: ergo cum media pars eorum judiciorum directorum sint errores materiales, media pars Doctorum contradicentium obligabitur directè, & per se ad errorem materiale concipiendum.

Confirmo 1. quia hæc duo sibi repugnant: N. 49. Datur lex naturalis obligans vitare omne peccatum materiale, & omnem errorem materiale voluntarium: Datur lex naturalis obligans ad assensum directum, etsi materialiter erroneum, & ad volitionem, etsi materialiter turpem: ergo si Adversarij asserunt primum, ut sæpe contra nos asserunt, non possunt modò, nisi cum contradictione, asserere alterum: ergo si datur lex naturalis obligans vitare omnem errorem, & culpam materiale voluntariam, implicat, ut detur lex obligans directè ad errorem, & culpam materiale voluntariam: sed lex obligans semper ad judicium directum de veritate opinionis, & ad honestatem actionis conformem veritati opinionis, obligat mediam partem Doctorum contradicentium ad errorem, & culpam materiale: ergo nulla datur lex naturalis obligans in rebus post accuratum examē adhuc hinc inde incertis:

Dd iij

(incerta)

(incerta autem sunt omnia, quæ sunt naturalia; & non evidentiæ; et si enim videantur moraliter certa, attamen semper sunt incerta de veritate speculativâ, alias cum utraque contradictoria sit moraliter certa, una uni, altera alteri, utraque esset certa de veritate speculativâ, quod implicat; repugnat enim ut utraque contradictoria sit certa, alias utraque quoque esse posset evidens respectu diversî intellectus) ergo nulla, inquam, datur lex naturalis obligans in incertis ad formandum semper, antequam operemur, iudicium directum de veritate opinionis, & de honestate actionis.

N. Confirmo 2. quia ut hic *scilicet* 1. §. 3. dixi
50. ex Fogarino, ex hoc præcisè, quod multi
Fogar. docti negent talem obligationem, formare possum dictamen de non obligatione; ita ait *disp.* 2. n. 103. & 104. ergo multo magis ex eo præcisè, quod ab Adversariis nulla assertatur lex obligans, formare possum dictamen de non tali lege; sed nulla prorsus assertur, & non nisi arbitrariè dicitur, quod detur lex, ne in incertis operemur sine prævio iudicio directo de veritate opinionis, & de honestate actionis, immò plurima stant contra dictam legem, & est chimærica, ut ostendimus, & ipsi naturali legi opposita. Cur enim natura nobis dedit libertatem suspendendi omnem assensum directum, quoties est incertus, nisi ne nos obligaret ad errorem materiale adeo obvium, ut obvia est in rebus incertis Doctorum contradictio? Ergo nulla prorsus datur, immò nec dari potest lex naturalis obligans nos in incertis ad formandum semper iudicium directum de veritate opinionis.

N. Confirmo 3. quia certum, per omnes, est
51. intellectum à solâ evidentia cogi, ita ut quoties objecta sunt inevidentia, (sunt autem omnia, quæ sunt incerta) toties intellectus sit liber libertate saltem exercitii, seu contradictionis, assentiri, aut non assentiri, dissentiri, aut non dissentiri: sed omnia purè probabilia, aut probabiliora, aut moraliter certa sunt inevidentia: (et si enim non omnia inevidentia sunt incerta, ut patet in actibus, & objectis Fidei Divinæ; omnia tamen incerta sunt inevidentia) ergo circa omnia inevidentia liber est intellectus: ergo repugnat dicere, quod intellectus hominis volentis operari lege naturali obligetur ad iudicium directum inevidens formandum. Consequentia probatur; quia ea obligatio, aut lex naturalis assentiendi directè, vel oritur ex ipsâ naturâ intellectus versantis circa inevidentia; & hoc non; nam circa hæc intellectus est prorsus liber assentiri, & non assen-

tiri: vel oritur ex eo quia homo tunc trinit operari? & hoc non; ut enim operari possit, satis est aliquod iudicium prævium, adeoque vel solum directum de veritate opinionis, & honestate actionis; vel solum reflexum certum de probabilitate veritatis opinionis, & honestatis actionis: dicere autem quod necessarium simpliciter, & semper sit iudicium directum inevidens, & incertum, est prorsus arbitrium; undenam hæc necessitas colligitur?

Confirmo 4. Implicat, ut homo lege naturali obligetur ad formandum iudicium, de quo habet evidentiam, quod possit esse falsum; et si simul probabilius, aut certo moraliter putet esse verum: sed homo de omni iudicio directo naturali inevidenti habet evidentiam, quod possit esse falsum; atque adeo de omni iudicio directo, et si probabilissimo, aut moraliter certo, habet evidentiam, quod possit esse falsum: ergo homo nulla lege naturali obligatur ad formandum illud iudicium directum, et si probabilissimum, aut moraliter certum. Maior probatur; quia aliud est, quod non sit contra legem naturalem, & humanæ mentis conditionem, quod homo formare possit iudicium directum subiectum falsitati; aliud, quod lege naturali ad illud teneatur. Illud demus, & ideo dicimus, quod formans iudicium directum inevidens, præsertim si sit probabilius, aut moraliter certum, non operetur contra ullam legem naturalem, immò iuxta imperfectum humanæ mentis statum operetur; hoc negamus, & ideo negamus, quod aliqua lege naturali teneatur ad tale iudicium subiectum falsitati. Breviter: homo nec habet legem vetantem iudicium subiectum falsitati, dummodo sit ex gravi fundamento conceptum; nec habet legem præcipientem tale iudicium subiectum falsitati.

Confirmo 5. Lex debet esse clara, ut hæc N. betur *cap. 2. dist. 4. & Amben. de Testam. §. 1.* adeo ut lex habens plures sensus non sit lex, quia clara non est, nec obliget, ut Bartolus *parol. in L. In ambiguo ff. de rebus dubis n. 1. Felix* Baldus *in cap. 1. de Const.* quod enim multis Baldus *in cap. 1. de Const.* quod enim multis Baldus *in L. Datâ operâ, & Navar. Conf. 12. de Simoniâ.* Rursum si lex non sit clara, eo ipso erit obscura; in obscuris autem minimum est sequendum, ait *Reg. 11. in 6.* immò obicure dictum habetur pro non dicto, ait *Glossa verb. Dubium cap. In præsentia 8. de Probat. & in cap. 2. qu. 3. verb. Simpliciter* & obicure scriptum pro non scripto habetur, ibi *L. 2. ff. de iis, quæ pro nobis* & obicure respondere, & nihil respondere paria sunt,

sunt, *L. De etate* 13. §. *Nihil interest ff. de Inter.* Et pactio obscura interpretatur contra proferentem, *L. Si actorem* 16. §. *lex ff. de Servit. urbana praeiorum*: & in ambiguo sermone non utrumque dicimus, sed id tantum, quod volumus, *L. in ambiguo* 3. ff. *de Rebus dub.* ergo ex utroque jure habetur, quod quoties lex non est clara, sed obscura, nihil obliget; sed quoties Jus Canonicum, Pontifices, SS. PP. DD. iudicium tantum ferunt de probabilitate veritatis opinionis; veritas opinionis est obscura, adeoque etiam lex: ergo lex, etsi daretur, non obligat: ergo nemo tenetur ad directum de veritate incerta iudicium, sed satis de probabilitate utriusque opinionis pro libito, quia datur probabilitas legis, & non legis.

N. 54. Confirmo 6. quia si quoties lex est obscura non obligat, multo minus lex, quae non est certo probabilis, obligabit: sed lex de ferendo circa incerta iudicio directo subjective probabilis, probabiliori, aut moraliter certo, antequam operemur, nulla auctoritate, nullaque firma ratione ab Adversariis probatur; illam enim pure affirmant, quia volunt: ergo talis lex multo minus obligabit.

§. II.

Quia implicat, ut iudicium directum naturale incedens sit firmum.

S U M M A R I U M.

Dilectum Caietani, quod opinio tripliciter sit illucida, n. 56.

Affectus ad propria, causa erroris, ibid.

Caietanus, & M. Bannez ait reprehendendos esse, qui suis opinionibus ita adherent, ut oppositas non putent probabiles, ibid.

S. Thom. aperte contradistinguit iudicium opinionativum a determinativo de veritate, n. 57.

Non est necesse, ut quis solvat oppositas rationes antequam sequatur aliquam opinionem, ut constat ex S. Thom. ibid.

Hinc rejiciendus Fogarinus, ibid.

Contradictio P. Thyrsi, n. 58.

Recte Illust. Fuentes rejicit, & probat repugnare, ut opinio probabilior sit ita moraliter certa, ac est haec propositio, Hostia exposita est consecrata, ego sum baptizatus, n. 59. 60.

Ista excludunt omnem prudentem formidinem oppositi, non ita opinio inter TT. incerta, ibi.

Sicut ex evidenti credibilitatis mysteriorum fidei non sequitur eorum evidentiā, ita multo minus ex eo quod opinio sit evidenter probabilior, sequitur, quod sit evidenter vera, n. 61.

Est contra logicam ex probabilitate inferre veritatem, n. 62.

Implicat, ut opinio probabilior iudicetur determinate vera, n. 63. 64.

Volunt Adversarii, quod iudicium directum subjective probabilius debeat esse firmum; & absolutum de veritate opinionis, & honestate operationis, ne formaliter peccemus, & ut honeste formaliter operemur. Intentum nostrum est hujus doctrinae repugnantiam ostendere; quā ostensa, non tantum necessarium non erit, quin repugnabit, ut ante operationem necessarium sit iudicium directum determinatum, & absolutum de veritate opinionis, & de honestate operationis.

Et primo quidem egregium se mihi offert Card. Caietani dictum in Summa verb. *Opinio*, ubi ait, opinionem tripliciter esse illicitam. Primo ex eo quod sit voluntaria: Secundo ex non relatione ad suam regulam. Tertio ex modo, dum nimis firmiter adheretur opinioni, & asseritur, ut certum, & indubitatum, quod tamen est intra latitudinem opinabilem; & hinc sepe erratur ex nimio affectu ad nostra, & minori, quam opus fuerit, examine, resolutione, ac iudicio, dum probabilia accipiuntur, ac demonstrata. Haec Caietanus: Consonat ex eadem nobili familia M. Bannez tom. 1. in 1. p. qu. 1. M. Bannez art. 8. dubitat. ult. concl. 1. dicens: Merito reprehendendi sunt aliqui TT. qui opinionibus propriis, vel aliorum nimis adherentes, statim contraria dogmata praecipiti quadam sententia absque sufficientibus rationibus damnant. Ita M. Bannez. An autem hoc cadat in eos Probabilioristas, qui pleno ore docent, nullam oppositam esse probabilem ei, cui sua est probabilior, viderit Lector. Hoc ego scio, quod S. Thom. quodlib. 9. art. 15. ita dilcurrat: Illud, quod vergit in commune periculum, non est ab Ecclesia sustinendum; Ecclesia sustinet; ergo non est periculum peccati mortalis. Haec S. Thom. Si ergo, ut recte M. Bannez l. c. dub. 4. concl. 6. Ecclesia prudente, & sciente, haec inter TT. opinionum varias permittitur, perinde est, ac si Ecclesia diceret: Unusquisque in suo sensu abundet, dummodo fidei veritas, & Ecclesiae Catholicae auctoritas defendatur. Ita M. Bannez. Haec duplici ex titulo tradere duxi, tum ut ostenderem falsitatem hujus principij familiaris Probabilioristis, quod nemo sibi probabilem judicare potest opinionem oppositam, quoties propria est sibi probabilior; nam si nulla opposita mea est mihi probabilis, evidenter sequitur, quod omnis opposita mea non est mihi probabilis, immo est mihi improbabilis; nil autem peius dici

N.

56.

Caiet.

M. Bannez

S. Thom.

M. Bannez

dici

dici potest de aliquâ opinione, præcinden-
do à censuris Theologicis, quàm quod non
sit probabilis, aut quod sit improbabilis:
tum ut aperirem falsitatem quoque alterius
doctrinæ, nempe quod iudicium directum
subjectivè probabilius debeat esse fixum,
firmum, absolutum, & determinatum
de veritate; quomodo enim tale sit, si op-
positum iudicium est quoque certò probabi-
le?

N. ^{57.} ^{S. Tho.} ^{Jon III.} ^{P. Thy.} Secundò sefe mihi offert S. Thom. 3. p.
qu. 78. art. 1. ad 1. qui loquens de Innoc. III.
dixit: *Contra hoc sunt expresse verba Evangelij;*
unde prædicta verba Innocentij sunt opinativè
magis dicta, quam determinativè. Ecce Angeli-
cus apertè contradistinguit *opinativum* à de-
terminativo: ergo dicere, quod iudicium opi-
nativum debeat esse absolutum, & determi-
natum de veritate, ut docet P. D. Thyrsus,
videtur contra S. Thomam. Accedit tum M.

M. Joan. à S. Thom. 3. p. qu. 48. art. 5. ad 2. qui
postquam traxit textu D. Augustini, (quem
S. Aug. ramen non sequitur) dicit, quod S. Augu-
stinus loquatur opinando, non determinando,

P. Henr. *sicut sepe facit in illo libro: tum P. Henricus*
Enriquez lib. 1. de Pontif. Romani Clave
cap. 15. §. 1. ubi loquens de S. Thom. scribit.
S. Thomas in quibusdam loquitur opinativè,
& interdum retractat, quod prius etiam in Theo-
logica Summâ dixerat. Ergo si ex S. Thom.
& ex M. Joan. à S. Thom. & ex P. Enri-
quez loqui opinativè, & loqui determina-
tivè, adeo inter se opponuntur, & contra-
distinguntur, non video, quomodo dici
possit, quod iudicium directum subjectivè
probabilius, cum semper sit opinati-
vum, esse debeat, non tantum firmum, sed
absolutum, & determinatum de veritate:
& longè minùs video, quomodo doctrina

Fogar. Fogarini sustineri possit, quod omne iudi-
cium directum necessarium ad rectam ope-
rationem debeat esse moraliter certum, &
tale, ut antequam illi assentiar, debeam sem-
per priùs solvisse rationes stantes pro iudicio
directo opposito. Nam Caietanus 1. 2. q. 109.

Caiet. ^{S. Tho.} art. 8. ait: Dubium quidem magnum occur-
rit in multis: primo ex ipso Authore, quia
in 2. dist. 28. q. 1. art. 2. rejicit hanc viam,
quam hic docet pro sententiâ, & arguit con-
tra eam solvens rationem ejus, & dimittit
eam ut falsam; in hoc autem loco non re-
spondet suis rationibus ibidem factis, & ta-
men determinat oppositum. Hæc Caietanus.
Ecce S. Thom. sequitur oppositam opinio-
nem, quam olim docuerat, nec tamen ejus
solvit rationes: ergo ut quis aliquam opinio-
nem prudenter sequatur, necesse non est, ut
oppositas rationes solvat, ut toties inculcat

Fogarini; sed satis, ut iudicet certò proba-
bilem, esto non solvat rationes oppositas ve-
ritati ejus opinionis certò probabilis.

His ad eruditionem prælatis, proban-
da modo à me est doctrina allata repugnan-
tia, nempe, quod iudicium subjectivè pro-
babilius necessarium ad rectam operationem
debet esse firmum, & fixum, & determi-
natum de veritate. Ita autem arguo: Opinio
ex P. D. Thyrsio *Disseri. 3. cap. 2. n. 39. est*
iudicium determinatum alterius parvi, infir-
rum tamen, & vacillans, & habens cam-
eram formidinem de opposito: sed iudicium sub-
jectivè probabilius, quod P. D. Thyrsius as-
serit ad rectam operationem necessarium, est
opinativum; ergo est infirmum, & vacil-
lans, & habens conjunctam formidinem de
opposito; ergo implicat, ut illud idem sit
absolutum, firmum, & fixum de verita-
te: ergo vel ad rectam operationem non pre-
requiritur necessariò, ut opinio iudicetur ve-
ra, iudicio absoluto, firmo, & non fluctuan-
te, ut toties asserit; vel si hoc prærequiritur,
ut sæpe asserit, falsum prius est, quod
priùs asseruerat, nempe quod opinio iudi-
cium determinatum, infirmum, & vacil-
lans, & formidans de opposito.

Contradictio hæc notata fuit ab Illustr. N.
Episcopo Fuentes (quem è vivis creptum to. 59.
ta Theologia recenter luget) in suo *Examen-
ne Theologico* de Probabiliorismo art. 1. n. 1.
declarans magis hoc ipsum ita sentè discu-
rit: Opinio, quam quis sequitur, retinet es-
sentiam opinionis; sed de hujus essentia est
juxta P. D. Thyrsi. quod sit iudicium infir-
mum, & vacillans: ergo opinio, quam quis
sequitur, est iudicium infirmum; ergo qui
eam sequitur, non potest eam iudicare ve-
ram iudicio firmo, & non fluctuante. Sub-
dit n. 3. quod ex eo, quod quis suam opi-
nionem iudicet sibi probabiliorē, non fit,
quod ideo possit iudicare firmiter veram:
tum quia timere potest, ne ex voluntariò af-
fectu fundamenta appareant sibi urgentiora:
tum quia pro oppositâ stare videt graves Do-
ctores, & rationes: tum quia, ut ego alibi do-
cui, evidentiâ credibilitatis hæc longe
differt ab evidentiâ probabilioritatis propriæ
opinionis; illa enim tanta est, ut mereatur,
quod firmissimè assentiar objecto evidenter
credibili; nemo autem dicit evidentiâ
probabilioritatis mereri, ut firmissimè as-
sentiar per actum opinionis objecto mihi
evidenter probabiliori: tum quia pleneque
opinionēs alicui probabiliores non sunt illi
adeo evidenter probabiliores, ut nostra reli-
gio, & mysteria, est evidenter credibilior se-
ctis, & articulis oppositis. Immo, si ex P.
D. Thyrsio

P. Thyr. D. Thyrso *diff. 3. cap. 2. n. 30.* fides nostra sine evidentiâ creditatis requisita alicui proponeretur, ille non teneretur eam credere, sed excusaretur ignorantia invincibili, ut docet M. Lorca, quod approbat P. D. Thyrus; eo ipso sequitur, quod nemo assentiri tenebitur opinioni probabiliori, quoties careat evidentiâ illâ ad fidem requisitâ; adeoque poterit sequi oppositam, etsi minus probabilem, absque eo quod, vel probabiliorum iudicet absolute falsam, vel minus probabilem absolute veram, sed solum iudicet utramque certo probabilem, nec aliud requiritur ad sequendam quaecumque opinionem in opere morali. Hæc prudens, & doctus Episcopus.

N. Confirmat 1. *art. 2. & 3.* ubi recte probat opinioni probabiliori non convenire certitudinem moralem exclusivam omnis prudentis formidinis de opposito; neque ex eo quod aliqua opinio videatur alicui probabilior, ideo dici possit esse illi moraliter certa. Quis enim dicat adeo certam sibi esse omnem opinionem sibi probabiliorum, ut est moraliter certum Hostiam publico cultui expositam esse consecratam? Nam cum Hostia exponitur, ita adest prudens pro consecratione fundamentum, ut nullum prorsus adsit prudens pro non consecratione fundamentum; quod si adesset, non essem moraliter certus de consecratione; sed stante probabilitate propriæ opinionis, hinc inde inter T. T. controversæ, adest prudens fundamentum pro oppositâ, nam utraque iudicatur certo probabilis; ergo mea mihi probabilior non est mihi moraliter certa; ergo non excludit omnem prudentem formidinem à certo gravi fundamento opinionis oppositæ derivatam. Si autem opinio mihi probabilior non est mihi moraliter certa de veritate logicâ, rogo, quomodo firmo, & non fluctuante prudenter iudicio potero illi assentiri? Etenim, quod meæ opinionis fundamenta videantur mihi urgentiora, ad summum sequitur, quod minorem habeam formidinem de logicâ meæ opinionis veritate, quàm de veritate oppositæ; nullatenus autem sequitur, quod habeam certitudinem moralem de logicâ veritate meæ opinionis.

N. Confirmat 2. *art. 4.* alio argumento, quod nos quoque ex nostro penu alibi dedimus. Ex eo quod fidei objecta sint evidenter credibilia objectis oppositis, non fit, quod sint evidenter vera, ut latè docui *disp. 9.* ergo multò minus ex eo, quod mea opinio sit mihi evidenter probabilior, non fiet, quod sit mihi certo vera. Si ergo ex certitudine

probabilioritatis non sequitur certitudo veritatis; immò si ex certo probabilioribus invicem contradicentibus evidens est tot esse falsas, quot veras; non video qualiter quis certo cognoscens, quod ex opinionibus certo probabilioribus sibi invicem contradicentibus, una sit uni, altera alteri probabilior, possit formare firmum, & moraliter certum de sue opinionis, etsi sibi evidenter probabilioris; veritate, possit, inquam, tale iudicium formare: ergo si tale iudicium directum firmum de veritate logicâ est chimericum, eo ipso non est necessarium ad rectè operandum.

Urgeo hoc ipsum: Recta Logica docet, N. nil debere esse in consequenti, quod in præmissis non fuerit; sed in præmissis non est nisi probabilitas ipsius veritatis; ergo in consequenti non potest esse nisi probabilitas ipsius veritatis, non autem veritas. Quis enim de culpâ logicâ non accusabit ita argumentem? Probabilis est Petrum currere; ergo Petrus currit: cur autem, nisi quia ex probabilitate cursus affirmatâ præcedit ad affirmandam cursus veritatem? atque adeo plus asserit in consequenti, quàm asseruerat in antecedenti: sed in hoc ipsum incidunt quotquot docent assentiendum directè esse ut veræ, & quidem iudicio firmo, & absolute de veritate, ipsi opinioni credite certo probabiliori; nam à certâ probabilitate veritatis affirmatâ transeunt ad affirmandam absolute veritatem: ergo Incolumi Logicâ nullatenus dici potest, quod ut quis rectè operetur, teneatur opinioni sibi visæ certo probabiliori assentiri illi per iudicium directum absolutum, & firmum, tamquam veræ: ergo doctrina Probabilioristarum obligantium ad firmum de veritate iudicium, quoties veriamur inter æquæ, aut non æquæ probabilia, non tantum repugnat naturæ iudicii opinativi, etsi certo probabilioris, sed etiam ipsi Dialecticæ principiis.

Idem prorsus dico repugnare, ut quis opinionem sibi probabiliorum iudicet determinatè veram: etenim scit, quod omnis opinio stans intra terminos probabilitatis sit indifferens ad veritatem, & falsitatem; immò scit plurimas probabiliores esse falsas; & ex probabilioribus invicem contradicentibus tot esse falsas, quot veras: ergo timere merito prudenter potest, ne opinio visa sibi probabilior sit falsa: ergo repugnat, ut iudicet determinatè veram opinionem sibi probabiliorum, cum evidenter sciat esse indifferentem ad falsitatem: ergo doctrina de obligatione assensus directi absoluti, & determinati de veritate opinionis sibi probabili-

horis

loris, ut quis licite operetur, est prorsus repugnans.

N. Hinc laudatus merito Episcopus de Fuentes in suo libello, mole quidem, non tamen sapientia, prudentia, & rationum pondere exiguo, toto suo Probabiliorismi Examine contendit, quod opinionem, quam probabiliorum iudico, nequeam absolute iudicare veram; sed tantum verosimiliorem, & quidem cum formidine, an sit in re falsa: similiter contendit, quod nequeam minus probabilem oppositam iudicare absolute falsam, sed forte esse veram; & ideo ejus fundamentum iudico grave, & sufficiens, ut intellectus suspendat tum assensum determinatum de veritate probabilioris, tum assensum determinatum de falsitate minus probabilis. Si enim, ut ait a. n. 72. iudicare possum alios Doctores errasse contra legem sequendo opinionem sibi probabiliorum; & hoc quia mihi est probabilior; cur timere non potero, me hic, & nunc quoque errare, iudicando, etsi quia mihi est probabilior eos errasse? Si ergo timere possum de ipsa mea probabilioritate, quanto magis de ejusdem mei iudicii mihi probabilioris veritate; cum sciam, quod omne probabilior sit indifferens ad verum, & falsum?

§. III.

Alia repugnantia pro ejusdem firmi iudicii directi necessitate.

SUMMARIUM.

Contradictio, n. 65.

DD. tuentes obligationem sequendi tutiorem inter aequae probabiles, n. 66.

Alia eorum Probabilioristarum contradictio, ib. & n. 67.

Si datur obligatio sequendi tutiorem inter aequae probabiles, non est necessarium, immo repugnat iudicium directum, n. 68. 69.

Implicat iudicium directum, si teneor sequi tutiorem minus probabilem, aut si possum eam sequi, si verum est, quod intellectus nequeat physice assentiri minus probabili, n. 70.

Alia repugnantia iudicii directi de veritate, dato Probabilioristarum principio, quod non teneamur semper ad verum, n. 71. 72.

Alia contradictio P. Thyrsi, n. 73.

Aut P. Thyrsius se non obligare ad querendam re ipsa probabiliorum, n. 74.

DD. qui tractant de quantitate diligentiae pro veriusquisitione; & qua passim tradatur, ib.

Repugnat, ut probabilior iudicetur absolute, & firme certa, n. 75.

Alia repugnantia ex doctrina P. Eliz. n. 76.

Alia contra Palanci principia, n. 77.

Palanci contradictio, ibid.

Alia repugnantia, n. 78. 79. 80.

ECce alia contra idem iudicium directum de veritate firmum, immo necessarium, repugnantia, quae ex doctrina Probabilioristarum sequitur.

Prima est, quod dicant, suspendendum N. esse omne iudicium, quoties utraque opinio est aequae probabilis; ita P. D. Thyrsius a. n. 7. §. 7. & simul dicat sequendam tunc esse tutiorem; ita Lf. §. 8. n. 51. Modo rogo, quomodo tunc sequi possum tutiorem, si necessitator ad suspendendum iudicium de veritate tutioris? nam quoties utraque est aequae probabilis, teneor ad utriusque iudicii suspensionem; sed etsi una sit tutior, est tamen aequae probabilis; ergo tunc teneor ad suspendendum iudicium de veritate tutioris; ergo vel tunc non possum sequi tutiorem, quia tunc implicat iudicium directum de illius veritate, cum tutior non sit tunc probabilior; vel si possum, necessarium non est iudicium directum de veritate tutioris, sed satis reflexum de ejus tutioritate.

Confirmo 1. hoc ipsum; quia ex una parte datur obligatio sequendi tutiorem, quoties utraque est aequae probabilis, ut vult Palanco, P. Munesia, P. D. Thyrsi & Fogge. P. Minus: ex alia datur impossibilitas sequendi illam, quia, juxta eandem, omnis opinio, quam sequor, debet a me iudicari directe vera; sed neutra ex aequae probabilibus potest, juxta eandem, iudicari directe vera; ergo datur tum necessitas, tum impossibilitas sequendi tunc tutiorem: necessitas, ut affirmant; impossibilitas, quia voluit omnem opinionem judicandam directe veram debere esse probabiliorum; sed tutior non est tunc probabilior; ergo tunc non potest iudicari directe vera: ergo vel non datur necessitas iudicii directi de veritate opinionis, si tutior est sequenda; vel si datur necessitas, repugnat, ut tunc sequar tutiorem.

Explico. Sit haec duplex opinio aequae probabilis, *Datur lex jejuni; Non datur lex jejuni*. Prima tutior, quia stat pro lege; altera minus tuta, quia pro libertate. Dicunt Adversarij sequendam tunc esse stantem pro lege. At quaero, qualiter formari possit iudicium directum de ejus veritate? Quod enim formare possim hoc iudicium, *Non pecco jejunando*, non est formare iudicium directum de ejus opinionis veritate; non enim per illud affirmatur obligatio jejunii, ut affirmari debet; immo illud iudicium, *Non pecco jejunando*, stare potest cum iudicio directo de veritate.

veritate opinionis negantis obligationem jejunii, nempe cum hoc, *Non datur lex jejunii*: ergo illud judicium non affirmat veritatem hujus sententiae, *Datur lex jejunii*.

N. 68. Confirmo 2. quia si necessarium est judicium directum de veritate opinionis, quam sequor, implicat, ut sequar tutiorem ex æquè probabilibus; ergo vel non datur necessitas sequendi tutiorem inter æquè probabiles; vel si datur, non datur necessitas, immò datur repugnantia judicii directi, & multò magis judicii firmi de veritate. Antecedens probatur: Dubito ex. gr. an tenear ad Sacrum; audio illud: ecce ego tunc non judico veram esse hanc opinionem: *Teneor audire Sacrum*: non, inquam, judico veram ob motiva directæ; sed tantum ob reflexas; nempe, quòd quia in dubiis, aut æquè probabilibus, ut volunt Adversarii, teneor ad tutius, teneor tunc audire Sacrum: ergo absque omni judicio directo de rei veritate possum licite operari: etenim res directæ tunc est dubia, & æquè probabilis: ergo tunc suspendo judicium directum, & unicè recurro ad judicium reflexum de licito usu tutoris æquè probabilis, præscindendo, an tutor sit vera: ergo etiam potero licite recurrere ad solum judicium reflexum de probabilitate, aut probabilitate opinionis, suspendo omni directo de ejus veritate.

N. 69. Sicut enim in casu tutoris æquè probabilis non judico verum, quòd detur præceptum directum de audiendo sacro, immò, juxta Adversarios, tale judicium directum, tam de præcepto, quam de non præcepto, est impossibile, quia utriusque motiva sunt æquè robusta, & ideo suspendo omne judicium directum; immò à solo judicio reflexo, quòd quoties præceptum est dubium, teneor, aut saltem honestum est stare pro præcepto, si casu detur; ab hoc, inquam, solo judicio reflexo dirigor ad Sacri auditionem; quòd adeo certum est, ut si interrogar, an hodie detur præceptum Sacri, respondebo, *Dubito*; si autem dubito, omne judicium directum suspendo; si autem omne tale judicium suspendo, à nullo judicio directo dirigor ad honestam Sacri auditionem; atque adeo à solo reflexo ad illam dirigor. Ita in casu nostro. Ergo sicut nullatenus est necessarium judicium directum de veritate rei, seu de obligatione Sacri audiendi, ut ad ejus auditionem dirigar, & audiam Sacrum ut obligatorium: ita in aliis casibus, quoties opinio est æquè, aut non æquè probabilis, nullatenus necessarium erit directum de veritate opinionis judicii; sed satis reflexum de certà probabilitate ve-

ritatis, & de licito usu cujusvis certò probabilis.

Idem argumentum formari potest de minus probabili tutiori. Probabilioritas enim tuentur licitum sequi tutiorem minus probabilem, & simul negant intellectum posse physicè assentiri minus probabili: ex hoc autem utroque ita arguo: Implicat, ut assentiar minus probabili, etsi tutiori; & tamen sequi licet tutiorem minus probabilem: ergo non est necessarium directum de veritate judicium, sed satis reflexum fundatum in præcepto, aut consilio reflexo, quòd licitum sit sequi tutiorem minus probabilem. Consequentia probatur; quia dum sequor tutiorem minus probabilem, non tantum non assentior directè, quin nec possum directè assentiri veritati illius, ut volunt Probabilioristæ; & tamen eam licite sequor, & juxta eam licite operor: ergo ut aliquam opinionem licite sequar, & juxta eam operer, necessarium non est directum de ejus veritate judicium, sed satis aliud principium reflexum, ex. gr. quòd licitum sit sequi tutiorem, etsi minus probabilem, vel probabiliorè, æquè, aut minus tutam, immò minus probabilem minus tutam, suspendo omni directo, de veritate tutoris minus probabilis, aut probabilioris minus tutæ, aut minus tutæ minus probabilis judicio. Sicut ergo in casu, quo sequor tutiorem minus probabilem, dirigor ad imperandum ex. gr. jejunium, non à judicio directo de obligatione jejunii, nam minus probabile est dari tale præceptum; sed à judicio reflexo nixò huic principio, *Tutius est jejunare*, suspendendo omne directum de præcepto jejunii judicium; adeoque ut ponam opus consilii, aut præcepti, nullum est necessarium judicium de veritate directæ, ita nec in aliis.

Secunda repugnantia necessitatis judicii N. directi de veritate sumitur ex aliis eorumdem Probabilioristarum principiis. Etenim P. D. Thyrius diff. 11. n. 27. ait, quòd licet Deus obliget ad inquirendam veritatè, obligat tantum non docere nisi opiniones, quæ post diligens veritatis examen apparent verosimiliores: & n. 28. ait, axioma, *Facienti quod in se est, Deus non denegat gratiam*, intelligendum de illis, & in illis, quæ sunt necessaria ad salutem; non autem de faciente, quòd in se est, in illis, quæ inter T. T. disputantur: ut enim Deus non tenetur manifestare veritatem Magistro diligenter studentis, & enixè petenti lumen à Deo; ita nec in illis, ne peccem, teneor exequi verum: & sicut ille Textus, *Quærite, & invenietis*, non probat, omnem quærentem invenire veritatem;

tatem; ita nec probat; quod in operando possimus semper sequi verum. Hec P. D. Thyrsus.

N. Sed contra 1. quia ex hoc utroque, quod
72. non possimus semper sequi, aut invenire verum, & quod Deus obliget tantum ad verisimilius, aperte infertur necessarium non esse ad operandum; iudicium directum de veritate, nam hoc saepe implicat: ergo qui obligat, ut iudicet semper esse verum id, quod est sibi probabilius, obligat ad chimeram; non tantum quia ex probabilitate indifferenti ad verum, & falsum infert absolute, & determinate veritatem; sed etiam quia saepe implicat, ut cognoscatur veritas; quoties operandum est: ergo si cognitio veri saepe implicat, quomodo quilibet, ut operetur, necessitabitur ad absolutum, firmum, fixum de veritate iudicium?

N. Contra 2. quia idem P. D. Thyrsus diff.
73. 13. n. 6. ait ex P. Junio: Constat autem probabilitatem reflexam stare sine directa; quoniam Authores passim probabiles pronuntiant sententias alienas, quas directe rejiciunt, & quibus directe assentiri non possunt, saltem prudenter: & Confessarii poenitentes absolvunt juxta opiniones suis contrarias, quas norunt esse poenitentibus exercite; & formaliter probabiles; non vero sibi, nisi objective; & signate. Hec P. Thyrsus. Ecce 1. quod aliena potest videri mihi certo probabilis; quod alibi negat. Ecce 2. quod sub iudicio directo de falsitate alienae, & de veritate mea stat certum iudicium de probabilitate veritatis opinionis alienae. Ecce 3. quod iudicium reflexum de objectiva probabilitate veritatis opinionis alienae, etiam si sit cum directo, vel de falsitate alienae, vel de veritate propriae, satis est Confessario, ut absolvat poenitentem: ergo ad honestam absolutionem satis est iudicium reflexum de objectiva probabilitate veritatis opinionis poenitentis, etiam si unitum directo de falsitate ejusdem, aut de veritate propriae; ergo multo magis idem satis erit, suspensio omni directo de veritate propriae, & de falsitate alienae. Vide quae dixi disp. 11. an. 512. ad hoc intentum.

N. Contra 3. quia idem P. D. Thyrsus diff.
74. 14. n. 32. ait, se non obligare ad quaerendam opinionem re ipsa probabiliorem; sed tantum ad eam eligendam, quae facta sufficienti diligentia in mentem venit. Ecce 1. quod tandem tendat obligatio sequendi probabiliorem, nempe ad eam, quae facta sufficienti diligentia in mentem venit: haec autem, quae in mentem venit, saepe non est, nisi una; immo saepe Confessario nulla pro-

ponitur comparatio inter unam, & aliam; hic, & nunc non potest uti maiori diligentia. Quin cum P. Thyrsus quaerat l. c. n. 9. P. Sanch. quanta esse debeat diligentia pro veritate inquisitione; ait, omnes fateri, cunctos ad aliquam obligari; & de hoc tractare P. Sanch. tom. 5. in 3. p. disp. 4. sect. 8. an. 16. P. Sanch. lib. 1. Sum. cap. 6. n. 36. P. Valq. 1.2. disp. 12. cap. 2. & D. D. communiter docere, inquit P. Thyrsus, quod si vir sit indoctus, teneatur consulere viros doctos, & pios; monet tamen P. Sanch. aliquos excusari consulendo aliquem; non ita alios consulendo eundem. Quae omnia cum vera sint, quero, quomodo obligatio sequendi probabiliorem, immo obligatio iudicandi absolute, & firme verum id, quod mihi est probabilius, coequetur cum hac doctrina recentior allata?

Etenim obligatio probabilioris resolvitur in obligationem eligendi illam; quae post sufficientem diligentiam mihi in mentem venit; cum autem haec sufficiens diligentia nullatenus taxari possit; consequenter neque obligatio sequendi probabiliorem; nam haec obligatio praesupponit illam. Quod si non datur obligatio sequendi probabiliorem, eo ipso multo minus dabitur obligatio iudicandi illam absolute veram; cum semper timere possim, tum ex naturae opinionis probabilioris, quae est aequae indifferens ad falsum; etenim ex probabilioribus invicem contradicentibus tot sunt falsae, quot verae; tum, an diligentia sufficienti, cuius mensura taxabilis non est, usus sim. Adde & ut urgeo: Vel obligat ad eligendam probabiliorem; & tunc etiam obligat me, ut considerem, quae mihi in se, seu ex parte obiecti videatur probabilior; quo modo si obligor ad veriorum, obligor ad prius examinandum, quae mihi in se, seu objective videatur verior: Vel non obligat? & sic frustra neus est Adversarii labor. Rursus si obligor ad eligendam, quae mihi est probabilior, ea apparentia, vel est prudenter concepta, & sic supponit examen praevidium de objectiva opinionis probabilitate; vel non? & sic est probabilior ex errore culpabili, & ex non usu sufficientis diligentiae in investiganda probabilitate. Si autem hoc ita est, repugnat, ut serio iudicem absolute veram eam opinionem, ex non usu sufficientis diligentiae mihi probabiliorem.

Tertia est ex P. Elizald. qui in sua Appendix de Naturae opinionis qu. 6.7. & 8. negat opinionem esse absolutum de re iudicium; quod impugnavi disp. 4. n. 8. ostendens esse absolutum, etsi incertum, de re iudicium: & l. c. qu. 6. §. 4. pag. 263. vult omnes al-

fertiones probabiles esse modales; quod etiam impugnavi *disp. 8. n. 14. & 48. & 49.* Quibus suppositis, ecce manifesta implicatio necessitatis iudicii directi de veritate: ita enim arguo: Nullum iudicium probabile est iudicium absolutum, etsi incertum, de veritate; nullumque iudicium probabile affirmat rem ita esse, aut non esse, sed ita videri, ut ait P. Eliz. sed tale iudicium non est iudicium de veritate; ergo etsi asseratur necessitas huius iudicii, non asseritur necessitas iudicii directi de veritate, sed reflexi de probabilitate veritatis; nam omne probabile, juxta Eliz. est modale. Præterea contra eundem stant alia ejus principia, quod intellectus non possit physice assentiri æquæ, aut minus probabili; & tamen, quod licitum sit sequi tutiorem minus probabilem: in quo casu etsi concederet quod iudicium opinativum non sit modale, sed absolutum, etsi incertum de veritate, ut omnes alij concedunt; adhuc implicat tunc tale iudicium directum de veritate tutioris, cum sit æquæ, aut minus probabile.

N. 77. Palanco. Quarta est ex Palanco non tantum utente iisdem principiis de impotentia intellectus, ut assentiat æquæ, aut minus probabili, & simul licentiā sequendi tutiorem; sed etiam quia sibi manifeste contradicit. Nam ex una parte requirit iudicium directum de rei veritate, ut licite operer, & opiner; ex alia negat requiri iudicium directum de hac veritate, *Deipara est sine labe concepta; honestus est ejus cultus, ut eam colam, ut notavi disp. 8. a n. 385.* ergo sibi contradicit.

N. 78. Quinta est; quia est principium Contrariorum. Licitum mihi est sequi, & operari juxta opinionem, quam defendi scio a viris eximie sapientibus; immo huic principio inhæret tota vis directiva, tam civilis, & politica, quam supernaturalis. Si ergo hoc mihi licitum est, cur, suspensio omni prorsus iudicio directo de veritate opinionis, quam lego, aut audio, & consilij, quod peto, non potero ab eo principio regulari proxime ad honestam operationem?

N. 79. Denum manifesta est Probabilistarum inconsequentia: cum enim unanimes doceant, quod intellectus non possit physice assentiri æquæ, aut minus probabili, ex hoc inferat potius nullum esse necessarium iudicium directum; & ideo plures ex Probabilistis, nempe illi, qui negant intellectui potentiam physicam, ut assentiat minus probabili, intulerunt necessarium non esse iudicium directum, sed satis esse reflexum; eisdemque dedi *disp. 8. n. 231. & 236. & a n. 605. ad 610.* Ergo inconsequenter proce-

Tom. III.

dunt Probabilioristæ tuentes simul impotentiam physicam intellectus, ut assentiat minus probabili, & necessitatem iudicii directi de veritate omnis opinionis, quam quis sequitur, & licitum sequi tutiorem minus probabilem.

Confirmo argumento, quod dedi *disp. 11. N. n. 317.* Quæro enim, quid directè judicet se- 80. quens tutiorem minus probabilem? Vel enim directè judicat, *Non licet pictura die festo*, quam suppono minus probabilem, & tutiorem; & hoc non, quia, juxta Adversarios, implicat, ut minus probabilem judicet veram: vel judicat, *Licitum est non pingere die festo*? hoc autem non est ad rem; non enim quæro, an sit licitum non pingere; sed quæro, an sit licitum, vel an sit illicitum pingere die festo. Immo si respondeatur, quod judicet, *licitum esse non pingere*, dant nobis, quod volumus, nempe quod liceat suspendere omne iudicium directum de veritate questionis propositæ. Recole locum citatum, & *num. 408.* ubi impugno Palanco, & ostendo ejus Palanco, contradictionem.

§. IV.

Prosequor eandem doctrinam adverse repugnantias, specialiter in Fogarinum.

S U M M A R I U M.

Mens Fogarini, n. 81.

Certitudo moralis inter opiniones Theologos incertis repugnare videtur, cur? n. 82. 83. 84.

Contradictio Fogarini asserentis simultaneam probabilitatem utriusque opinionis, & tuentis omnem suam esse sibi moraliter certam, n. 85.

Ostendo non requiri iudicium moraliter certum de veritate logica, n. 87.

Rem, ac quæ habeo moralem certitudinem, possem jurare; Fogarinus autem nequit omnem veritatem sue opinionis jurare, n. 88. 89.

Cur etsi sit mihi probabilius Petrum esse reum, non possum affirmare absolute, & multo minus coram iudice jurare esse reum? n. 90.

In aliquibus materiis si aliqua opinio sit certè probabilis, inferatur obligatio exercendi aliquam actionem, n. 91.

Si ex certà probabilitate aliquarum opinionum T. T. inferunt sæpe obligationem eas præbendam, multo magis ego licentiam, n. 92.

Iudicium reflexum æquivalens directo, n. 93.

Ut operer, satis iudicium de veritate; an autem directum, an reflexum, hoc disputatur; ego nego necessarium semper directum, sed satis alternitum, n. 94-95.

Si ex certà probabilitate aliquarum opinionum T. T. inferunt sæpe obligationem eas præbendam, multo magis ego licentiam, n. 92.

Iudicium reflexum æquivalens directo, n. 93.

Ut operer, satis iudicium de veritate; an autem directum, an reflexum, hoc disputatur; ego nego necessarium semper directum, sed satis alternitum, n. 94-95.

Si ex certà probabilitate aliquarum opinionum T. T. inferunt sæpe obligationem eas præbendam, multo magis ego licentiam, n. 92.

Iudicium reflexum æquivalens directo, n. 93.

Ut operer, satis iudicium de veritate; an autem directum, an reflexum, hoc disputatur; ego nego necessarium semper directum, sed satis alternitum, n. 94-95.

Si ex certà probabilitate aliquarum opinionum T. T. inferunt sæpe obligationem eas præbendam, multo magis ego licentiam, n. 92.

Iudicium reflexum æquivalens directo, n. 93.

Ut operer, satis iudicium de veritate; an autem directum, an reflexum, hoc disputatur; ego nego necessarium semper directum, sed satis alternitum, n. 94-95.

Si ex certà probabilitate aliquarum opinionum T. T. inferunt sæpe obligationem eas præbendam, multo magis ego licentiam, n. 92.

Iudicium reflexum æquivalens directo, n. 93.

Ut operer, satis iudicium de veritate; an autem directum, an reflexum, hoc disputatur; ego nego necessarium semper directum, sed satis alternitum, n. 94-95.

Si ex certà probabilitate aliquarum opinionum T. T. inferunt sæpe obligationem eas præbendam, multo magis ego licentiam, n. 92.

Iudicium reflexum æquivalens directo, n. 93.

Ut operer, satis iudicium de veritate; an autem directum, an reflexum, hoc disputatur; ego nego necessarium semper directum, sed satis alternitum, n. 94-95.

Si ex certà probabilitate aliquarum opinionum T. T. inferunt sæpe obligationem eas præbendam, multo magis ego licentiam, n. 92.

Iudicium reflexum æquivalens directo, n. 93.

Ut operer, satis iudicium de veritate; an autem directum, an reflexum, hoc disputatur; ego nego necessarium semper directum, sed satis alternitum, n. 94-95.

Ec

Hic

N.
81.
Fogar.

Hic Author non tantum non est contentus iudicio directo subjective probabili, ut Probabilitas, sed nec iudicio directo subjective probabiliore, ut Probabilioritas; quin expresse asserit necessarium esse iudicium moraliter certum de veritate, ad hoc ut recte operemur. Quamvis autem plura in eodem Authore se nobis offerant, quae facile impugnari, & retorqueri possunt, ut alibi feci; attamen hic unice impugno, immo ostendo repugnare in incertis, qualia sunt omnia probabilia, iudicium moraliter certum de veritate logica.

N.
82.

Primò, quia recurrunt omnia, quae §. antec. attuli contra iudicium directum subjective probabilius firmum de veritate: si enim aliquis opinionem alienam suis Patronis moraliter certam putat certò moraliter falsam, eoque certò moraliter errasse; quomodo non poterit ille adeo prudenter formidare de veritate suae opinionis, ut prudenter timeat se errare, si non tantum, saltem aliquanto minùs, etsi iudicet suam esse sibi moraliter certam? Si autem prudenter timere potest de veritate, eo ipso veritas non potest esse illi moraliter certa, quamvis asserat esse sibi moraliter certam. Sanè non est ita ad manum certitudo moralis, dum versamur inter opiniones classicis Theologis incertas, ac est de consecratione Hostiae, de legitimitate prolis, de proprio Baptismo, & similibus. Per hoc enim, quod adfit gravis ratio pro illis, & nulla sit in contrarium pro opposito, datur moralis certitudo de illis. At vero, dum itamus inter opiniones hinc inde certò probabiles, quaeque ob sui incertitudinem in diversas sententias Theologos rapiunt, etsi adfit ratio gravis, immò gravior pro mea, adest tamen semper gravis quoque ratio pro opposita; ergo ibidem repugnat certitudo moralis.

N.
83.

Secundo, quia ego ejus indolis sum, ut stultitiam putarem asserere omnem meam opinionem esse mihi moraliter certam; eo enim ipso iudicarem omnem alienam esse mihi certò moraliter improbabilem; & omnes Doctores oppositos suo quidem iudicio prudenter, meo tamen iudicio imprudenter omnino se gessisse.

N.
84.

Tertio, quia non video, quàm vel levissimam quidem veri apparentiam dici possit possibilem esse moralem certitudinem veri in opinionibus post aequè seria, ac diuturna Theologorum examina inter eosdem incertis; quaeque in opposita studia Universitates, & integras scholas dividerunt. Si igitur hac non est possibilis, non est nisi patrocinari impossibile, dum asseritur tanquam necessarium

iudicium directum subjective moraliter certum de cuiusque opinionis veritate, & cuiusvis actionis honestate, ut illam sequamur, & hanc exequamur.

Quartò, quia Fogarinus expresse asserit N. utramque contradictoriam posse simul ei-85, dem intellectui videri probabilem. Si autem Fogar. hoc verum est, ut verum esse nos quoque docuimus, amabo, ostendat mihi, qualiter tunc ille intellectus formare possit iudicium moraliter certum de veritate alterutrius partis, cum utraque sit sibi simul certò probabilis de veritate.

Quintò, quia idem Author totam suam N. moralem certitudinem veritatis opinionis 86, propriè fundat tum in gravitate morum, tum in solutione rationum oppositarum. Verum quis non videat rationes oppositas non solvi semper per solutiones certò moraliter veras? Ergo hac moralis certitudo est prorsus fictitia.

Sextò, quia dum asserit requiri iudicium N. moraliter certum de veritate opinionis, ut 87, sine culpa formali, aut cum honestate formali operemur, rogo, an loquatur de speculativa veritate opinionis; ita ut debeam esse moraliter certus, quod mea opinio sit conformis suo objecto; adeo ut objectum ita sit in re, ut est in mea opinione; & ita in mea opinione, ut est re? Vel loquitur de veritate practica, ita ut esse debeam moraliter certus, quòd objectum, ut substat meo iudicio opinativo, videatur mihi conforme regulis morum? Non primum, tum ob dicta de morali impossibilitate iudicii moraliter certi de veritate speculativa opinionis cum suo objecto, quoties itamus inter opiniones certo probabiles contradictorias: tum quia Fogarinus disp. 3. sect. 1. n. 8. affirmat ad prae-88, dentiam satis esse certitudinem de veritate conformitatis ad objectum, ut sub lege apprehenditur; hac autem non est veritas logica, sed practica: tum quia negare non potest dari posse iudicium prudens, quod in re sit falsum; in quo casu non dabitur certitudo moralis de veritate logica; immò etiam aliquando datur, attamen non datur veritas logica: tum quia velle, quod ut honestè operemur, necessaria semper sit certitudo moralis de veritate logica opinionis excludens omnem prudentem formidinem falsitatis logicae, est prorsus supra hominum conditionem: ergo non requiritur iudicium directum moraliter certum de veritate logica opinionis cum suo objecto: ergo ad summum requiri potest certitudo moralis de veritate practica opinionis, & objecti, ut substanti ei iudicio certo probabili cum regulis morum;

rum; sed hæc, juxta nos, inest cuique iudicio subjective certo probabili; ergo hæc, & non alia certitudo, latet est. Quod autem necessarium non sit, quod semper ad sit hoc iudicium directum certo probabile, aut probabilius, numquam probabit, cum tamen de hoc unice in præsentia disputemus.

N. Confirmit 1. quia, juxta Fogarinum, & 88. Adversarios, quoties utraque opinio directa est æque probabilis, neutri directe assentiri possum, iudicando ex. gr. contractum non esse licitum: ecce in hoc casu dirigor ad non contrahendum à solo iudicio reflexo; non autem à iudicio directo negante licere contractum; ergo jam habeo, quod licitum mihi sit operari ex solo iudicio reflexo, suspensio omni directo. Si igitur tunc concipio solum iudicium reflexum de non licentiā contractus, suspensio omni directo tam affirmativo, quam negativo; nam neutri parti assentiri directe possum, cum utraque pars sit æque probabilis; cur non potero formare solum iudicium reflexum de licentiā contractus, suspensio omni directo tam affirmativo, quam negativo? Totum hoc ipsum deinde notatum vidi à D. Perea 80.

N. Confirmit 2. quia certum ex Theologis 89. est, quod nemo jurare possit aliquam veritatem, nisi de ea sit moraliter certus: sed Fogarinus nullam suæ opinionis veritatem, si hæc inter T.T. sit controversia, jurare potest; ergo de nullâ suæ opinionis veritate est moraliter certus. Minor probatur; quia, nisi fallor, timeret Fogarinus jurare opinionem, in quâ discedit à Scoto, aut à D. Thom. esse sibi veram; ergo de nullius opinionis propriæ veritate jurare potest. Immo quæro à Fogarino, an rogatus, num pictura die festo sit peccatum, & obligatus jurare, an hoc, inquam, possit cum juramento deponere? Si potest, mirum dicet: si non potest, habeo intentum. Addo, quod ad summum jurare posset propositionem modalem, nempe esse sibi moraliter certum, quod pingere die festo sit peccatum; non autem jurare posset absolute, quod pingere die festo sit peccatum; ergo si non potest jurare, quod sit verum, quod pictura die festo sit peccatum, multo minus jurare potest esse absolute verum; sed ad summum jurare potest modaliter esse sibi probabilis, aut moraliter certum. Nam ut scit P. Moya tom. 2. tr. 2. disp. 1. qu. 7. n. 10. Opinio probabilis de rei veritate, quia non reddit nos certos moraliter de illâ, ideo illam jurare non possumus, quia nisi sentiamus rem esse certam, jurare eam non possumus. Quis autem omnem veritatem à se assertam, & inter T.T. controver-

Tom. III.

sam, dicere esse sibi moraliter certam? hoc sanè non est nisi omnem humilitatis, & urbanitatis legem invertere, multum sibi, parum alijs deferendo; & qui hoc audet, somniat.

Hinc rogatus à Iudice, ut dicat, num Petrus sit vir ignobilis, etsi Testis probabilius 90. tentiat esse; non tamen dicere potest, est; hoc enim à lege charitatis, & iustitiæ interdicitur; sed ad summum reflexè modaliter, probabilis mihi est, quod sit; ergo tantum abest, ut iudicium directum sit semper necessarium, quin sæpe omittendum; nam in hoc casu non potest ex iudicio sibi probabiliiori de ignobilitate procedere ad jurandum absolute, esse ignobilem. Idem dico non posse ex iudicio sibi moraliter certo, eo certitudinis gradu, qualem fingit Fogarinus, quæ non est nisi certitudo verbalis; pudeat enim me asserere, quod mea opinio, si sit Divo Thom. opposita, sit mihi moraliter certa; ergo hoc ipsum, ni fallor, pudebit Fogarinum;

Confirmit 3. quia plurimi Doctores in N. plurimis ex solâ certâ probabilitate opinio- 91. nis inferunt obligationem eam sequendi; ex. gr. si certo probabile est talem liquorem esse aquam, inferunt, aliâ non præsentente, obligationem baptizandi cum eâ. Si certo probabilis est opinio pœnitentis, inferunt obligationem in Confessario, ut absolvat pœnitentem. Si certo probabilis est opinio asserens, licitum absolvere illum, qui nullum doloris signum exhibuit, nec confessionem petijt, sive christianè vixerit, sive non; nam pro utraque parte stant graves DD. uni asserentes, licitum tantum absolvere moribundum, qui nullum doloris signum dedit, nec confessionem petijt, si tamen christianè vixerit; alij verò, etsi christianè non vixerit, ut videre est in Diana 3. p. tr. 3. resol. 8. Leand. à SS. Sacram. tom. 1. de Pœnit. tr. 5. disp. 5. qu. 46. P. Tamburino, & alijs: si, inquam, ea opinio, sive absolute, sive sub eâ tantum conditione asserens licitum esse tunc absolvere, est certo probabilis, dari deinde obligationem in Confessario absolvendi cum moribundum, patet ex communi Theologorum doctrinâ apud dictum Leandrum l. c. qu. 47. & Dianam l. c. resol. 9. immò ex Gregorio XV. antea Bononiensi Archiepiscopo, in Memoriali Confess. cap. 1. de formâ Sacramenti Pœnitentiæ n. 16. pag. 215. edito Romæ anno 1623. in quo libro ejusdem Archiepiscopi consensu edito legitur, quod absolvi possit, tum ille, qui in præsentia Confessarii nullum signum dedit, adest tamen testis, qui deponit, quod confitendi deside-

Ec ij

rium

rium ostenderit; tum ille, qui confessionem non petijt; subdens, quod in utroque casu non tantum Confessarius possit, sed absolvere debeat. Idem habet P. Pellizarius in Manuali Regularium tom. 1. tr. 5. cap. 3. sect. 1. n. 66. ubi postquam dixit, non videri tibi omnino improbabile, quod saltem sub conditione absolvi possit; deinde n. 136. subdit: Ergo ex charitate tenemur eam opinionem sequi tantum abest, ut non possimus eam practice sequi. Idem affirmat Leander *lc. qu. 46.* ubi relatâ utraq; opinionem, affirmantem, & negantem absolvi posse, qui nullum signum dedit, ait: Ecce, mi Lector, propriamque parte Doctores, & argumenta, quorum auctoritate, & vi considerata, mihi in hoc difficillimo puncto sic respondendum, videtur: quod scilicet, quamvis prima sententia (nempe negans) sit speculative longe verior, & longe probabilior secundâ; hæc tamen, quia non caret probabilitate, ut Diana merito fatetur, in praxi observari debet, & practicari; quod & ego Romæ in occurrenti casu semel, & iterum feci, nec poenitui. Omitto alia.

N. Si igitur ex certâ speculative aliquarum
92. opinionum probabilitate Theologi sæpe inferunt obligationem eas practicandi; multo magis ego licentiam eas practicandi inferre possum: ergo si ex certâ probabilitate veritatis, & honestatis inferitur sæpe obligatio ponendi tale opus, suspensio omni iudicio directo de ejusdē operis honestate; eo ipso, hoc eodem iudicio directo suspensio, inferri potest licentia ponendi tale opus: ergo ut quis sine peccato formali, aut cum honestate formali operetur, nullatenus est necessarium iudicium directum subjective probabile, probabilius, aut moraliter certum de speculative veritate opinionis, aut honesta objectivâ operationis.

N. Confirmo 4. quia ex eo, quod probabilius fit dari, aut non dari legem, inferunt passim Adversarij, quod ea actus, aut non detur, juxta maiorem probabilitatem stantem pro lege, aut stantem pro non lege: ergo iudicium reflexum de probabilitate æquivaleret directo; & directum æquivaleret reflexo; nisi enim inter se æquivalerent, ineptum, & mala esset consequentia; quia plus daretur in consequenti, quam erat in antecedenti; nam ex probabili non nisi probabile; & ex probabilitate veritatis non nisi probabilitas veritatis, non autem veritas, nisi probabilitas veritatis æquivalet aliquo modo ipsi veritati: ergo si iudicium directum de veritate satis est, satis quoque erit solum reflexum de veritate probabilitate.

Demum legendum est quod dedit *disp. 13. N. a n. 297.* ubi fuisse ostendi, quod ut honeste operer, nullum iudicium directum sit necessarium. Addo, quod si per iudicium probabilius subjective de veritate conscientia sit secuta, ut docent Mercorus, Gonet, Palanc, P. Munier, P. Thyrsi. cur non per iudicium reflexum supra præminentiam moralis, ut vergetur? nam propter quod unum est tale, & illud magis: ergo si iudicium veritatis reflexum ei motivo est prudens; iudicium quoque de certâ ejus motivi gravitate erit prudens; & si illud directum satis est ad honeste operandum, satis quoque erit ad idem illud iudicium reflexum; ut dixi *disp. 12. n. 271. & 272.* Nam si tota prudentia iudicii directi putati probabilius veri est a motivo, sequitur, quod si certo reflexe iudicem me habere motivum certo gravius habebam, quod satis erit ad iudicium prudens, & ad formandam conscientiam, omisso omni directo.

Urgeo; tum quia obligans in incerto ad iudicium directum, obligat ad errorem, nam si alteruter ex contradicentibus errat, quomodo vis neuter putet se errare; tum quia ut operer satis est iudicium de veritate, & licentia operandi; an autem hoc iudicium debeat esse directum de veritate opinionis, an reflexum de certâ probabilitate veritatis opinionis, & honestate actionis ut possit sub eo iudicio reflexo; ubinam necessitas, quod debeat esse directum; præsertim cum, ut ait S. Thom. periculosum sit in dubiis ferre iudicium de veritate? Consulto dicta *disp. 11. n. 104. & disp. 12. n. 274. & 275. & disp. 13. fuisse a n. 297. & hic disp. 24. n. 60.*

SECTIO III.

Novum ex propositionibus damnatarum argumentum.

§. I.

Ex eo quod Pontifices damnant aliquas opiniones aspernas ut probabiles, inferunt sufficientia iudicij de certâ probabilitate.

SUMMARIUM.

Inductio aliquarum damnatarum, n. 96.
Omnes citatae sunt reflexe, n. 97.
Si iudicium reflexum de non probabilitate satis est, ne operer, etiam reflexum de probabilitate satis erit, ut operer, n. 98.
Si aliqui inferunt damnatum usum minus probabilem, quia damnatur aliqua probabilitas inferam ego damnari usum probabilioris, quia hæc damnatur Probabilis existimo iudicem.